نمایش نقاشی‌های

آزاده رزاق دوست

۱۳۹۰/۸/۱۸ تا ۷/۲۹

ساعت بازدید: ۱۱ تا ۲۰ - افتتاحیه ۱۷ تا ۲۱
گالری جمعه ۶ و ۱۳ آبان تعطیل است.

AN EXHIBITION OF EXHIBITIONS BY
AZADEH RAZAGHDOOST
21ST OCTOBER – 9TH NOVEMBER, 2011
SATURDAY - THURSDAY 11 AM - 8 PM
THE GALLERY IS CLOSED ON FRIDAYS
EXCEPT FOR EXHIBITION OPENINGS

DESIGNED BY MAN SAMD 2011

آزاده رزاق دوست

ASSAR ART GALLERY
گالری هنر آسار
www.assarartgallery.com

مکعب سفید

نگاهی به نمایشگاه آزاده رزاق‌دوست در گالری اثر

فرآیند مدرنیستی و بازخوانی پست‌مدرنیستی

محمود نورایی

■ چگونه حرکت در جهت هنر مدرنیستی می‌تواند به بازخوانی هنر پست‌مدرنیستی بدل شود و نتیجه این ادغام چگونه هنر معاصر را رقم می‌زند؟ سوالی است که هنرروز دنیا سال‌هاست به آن پاسخ داده؛ اما در هنر ایران که فاصله تلاش‌های هنر مدرنیستی و پست‌مدرنیستی آن یک‌شبه اتفاق افتاده و هنوز نمی‌توان تئوری‌های هنر مدرن و پست‌مدرن را در مراکز آکادمیک و در مکتوبات علمی و پژوهشی آن یافت، بازخوانی این موضوع می‌تواند بخشی از مغفول‌ماندگی تئوری‌های هنری را مرتفع سازد. از سویی دیگر بهانه این بازخوانی به نمایشگاه «نامه‌ها»ی آزاده رزاق‌دوست بازمی‌گردد که این روزها در گالری اثر برپاست.

سرآغاز قرن بیستم شروع گام‌های هنری برای رسیدن به انتزاع در هنر بود؛ انتزاعی که گفتمان هنر برای هنر را برگزیده بود و بازنمایی هنر فیگوراتیو جای خود را به روایت درونیات و عواطف هنرمند بخشید. این انتزاع هنر مدرنیستی که در دهه ۵۰ میلادی به اوج خود رسید، بازنمایی روایات درونی هنرمند از شادی‌ها، غم‌ها، خشم‌ها و گلایه‌هایی بود که با رنگ روی بوم بازنمایی می‌شد. مجموعه آثار انتزاعی «نامه‌ها»ی آزاده رزاق‌دوست از این جهت تلاشی در راستای هنر مدرنیستی است. این هنرمند جوان در ارایه آثار خود به‌خصوص در مجموعه «هوایی که در آن گلسرخ‌های باروت می‌ترکند» با رها کردن احساس خود با رنگ روی بوم، بدون واسطه به شرح درونیات خود پرداخته است.

اما این واگویه‌های درونی در آثار هنری رزاق‌دوست با نشانه‌های متنی همراه شده که البته این نشانه‌ها جنبه زیباشناسانه و کالیگرافی ندارد، بلکه با توجه به درونیات هنرمند بُعد مفهومی به اثر هنری بخشیده‌اند. این نشانه‌ها در کنار عنوان نمایشگاه «نامه‌ها» راهنمایی برای مخاطب در برابر این آثار است. تا در ورای ابعاد زیباشناسانه اثر در پی مفهوم آن نیز باشد؛ مفاهیمی همچون خشم، ترس، اضطراب و... که همین مساله آثار رزاق‌دوست را وارد دنیای هنر پست‌مدرنیستی کرده است. از سویی دیگر آثار نمایشگاه نیز عناوین مختلفی همچون «دسته گل‌ها از عشق می‌میرند» و «هوایی که در آن گلسرخ‌های باروت می‌ترکند» دارند که بر مفهومی کردن هر اثر تاکید بیشتری می‌کند. در کنار هم قرار دادن هنر انتزاعی در کنار هنر مفهومی و استفاده هوشمندانه از عناصر هنر پست‌مدرنیستی در ارایه آثار انتزاعی توانسته آثار رزاق‌دوست را به دنیای هنر معاصر

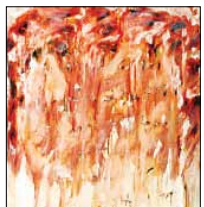

پیوند دهد. همچنین بررسی مفاهیمی همچون عشق، جنگ، خاطره و... نیز بر معاصر کردن آثار رزاق‌دوست صحه می‌گذارد. حال می‌توان به سوال مطرح‌شده این‌گونه پاسخ داد که تجربیات هنر مدرنیستی در کنار منویات هنر پست مدرنیستی می‌تواند هنر معاصر را رقم بزند؛ هنری که استفاده هوشمندانه هنرمند را طلب می‌کند تا ایده هنری او را هرچه مفهومی‌تر در مقابل مخاطب قرار دهد.

اما آثار رزاق‌دوست از زاویه دیگر نیز قابل بررسی است؛ زیرا می‌توان آثار این هنرمند را از ابعاد هنر فمینیستی که جریان رایج هنر در چهار دهه اخیر است، نیز نگریست. ضد هندسی بودن آثار رزاق‌دوست و فـدا کردن خرد برای رسیدن به احساس در آثار او یکی از اساسی‌ترین ویژگی‌های هنر زنانه است که به‌خوبی در آثارش مشهود است. رزاق‌دوست در آثارش بی‌توجه به نقش رنگ، به شـکلی آنارشیستی و ضد نظم از آن بهره گرفته است. این‌گونه ارایه رنگ و پنهان و نهان کـردن آن بر تاکید هنرمند روی مفاهیم احساسی در آثارش افزوده است. رزاق‌دوست از سویی دیگر در ارایه اثر به‌گونه‌ای عمل کرده که مخاطب در مواجهه با اثر نمی‌داند با تلاش هنرمند برای ارایه اثر هنری روبه‌رو بوده یا شاهد تخریب اثر هنری برای ارایه اثری مفهومی است. این مساله نیز بر آنارشیسم اثر تاکید گذاشته، زیرا جدا از مساله احساسات درونی هنرمند در آثار انتزاعی، رزاق‌دوست نوعی توجه به درون را که از شاخصه‌های هنر فمینیستی است مورد توجه قرار داده است. رزاق‌دوست در آثارش در استفاده از نشانه‌های متنی در مواردی سعی در پنهان کردن آن کرده و همین مساله توجه مخاطب را به درونیات ذهنی و روانی هنرمند بیـش از پیش سـوق می‌دهد. مخاطـب در پنهانکاری درونیات هنرمند به نوعی با ناگیدانی روبه‌رو می‌شود که در ورای ذهن خود برای آنها حس نوستالژیکی دارد که بر لسـان آن به درون خود معطوف می‌شود و همین توجه به درون هنر رزاق‌دوست را فمینیستی می‌کند. اما آنچه که از ورای آثار نمایشگاه «نامه‌ها» برمی‌آید نگاهی زنانه به دنیای پراضطراب است که نشات‌گرفته از سال‌های نه چندان طولانی زندگی هنرمند است؛ دنیایی که درونیات هنرمند با بازنمایی کرده و مخاطب را نیز به این ضیافت حسی دعوت می‌کند.

آزاده رزاق‌دوست از نمایش «نامه‌ها»یش در گالری اثر می‌گوید

جراحی قلب‌باز روی بوم نقاشی

آزاده جعفریان

عکس: شرق

شاید آدمی از نامه توقع یک کاغذ و نوشته‌هایی در امتداد هم، که یا حاوی خبر خوب است یا بد را، داشته باشد. ولی این نمونه‌ای از نامه‌های قدیمی است. در جهان امروز که عصر ارتباطات است از هر چیزی می‌شود به عنوان رسانه برای بیان درونیات استفاده کرد. آزاده رزاق‌دوست هنرمند جوانی است که مجموعه نقاشی‌هایش را با عنوان «نامه‌ها» به گالری اثر برده است. این مجموعه حاوی ۱۳ اثر رنگ و روغن با توانالینه‌هایی از قرمز خونی و سفید است که در پس‌زمینه هر کدام نوشته‌های گنگی نمایان است. علاقه هنرمند به دوران کودکی و تختنه‌سیاه مدرسه باعث شده او نامه‌هایش را روی کاغذهایی با خطوط آبی‌رنگ محوی بنویسد. حریم بوم‌های «رزاق‌دوست» اخبار درون نامه‌ها را برای مخاطبان بازگو می‌کنند و نیازی به خواندن نوشته یا دانستن زبان فارسی نیست. او از درونیاتش، دغدغه‌هایش و حتی خشم و عشق درونش با مخاطب حرف می‌زند. قسمت نخست مجموعه «نامه‌ها» در گالری AB سوییس به نمایش درآمده و اکنون او برای صحبت با هموطنانش سری دوم آثارش را در گالری اثر به تماشا گذاشته است. نمایشگاه حاضر پنجمین نمایشگاه انفرادی رزاق‌دوست محسوب می‌شود. علاوه بر این او در نمایشگاه‌های مختلف و آرت فرهای متعددی در کشورهای فرانسه، انگلستان، آلمان، ترکیه، کویت و امارات شرکت داشته است و آثارش توسط کلکسیونرهای اتریشی، سوییسی، ژاپنی، آلمانی و ایرانی خریداری شده است. در این میان گران‌ترین اثری که از او به فروش رسیده در زوریخ سوییس به قیمت ۱۲ هزار دلار بوده است. این نمایشگاه تا پایان هفته جاری در گالری اثر دایر است. در زیر گفت‌وگویی با رزاق‌دوست انجام داده‌ایم که می‌خوانید.

شما ۱۳ اثر را از مجموعه «نامه‌ها» در این نمایشگاه به نمایش گذاشته‌اید که این قسمت دوم این مجموعه است و ۱۰ اثـر اول در گالری AB سـوییس به نمایش درآمده است. از «نامه‌ها» بگویید...

می‌دانید که «نامه‌ها» معنی تحت‌الفظی کلمه Letters است. این مجموعه در سوییس آغاز شد و ۱۰ اثر اول این پروژه در گالری AB به نمایش درآمد و مجموعه حاضر در گالری اثر بخش دوم نامه‌هاست. به کلمه نامه تاکید داشتم زیرا در آثارم از حروف استفاده کرده بودم و نوشته‌هایی به صورت گنگ در آثارم وجود داشتند. واقعیت این است که نامه‌ها برای شـخص خاصی نوشته نشـده‌اند و من آنها را بیشـتر برای دل خودم نوشتم چون اگر می‌خواستم برای کسی نامه بنویسم، می‌نوشتم و به او می‌دادم.

مجموعـه «نامه‌هـا» چـه پیامی را بـرای مخاطب می‌آورد؟

این سوال عجیبی است و به تجربیات مخاطب و تمام اعتقادات و عقایدش بازمی‌گردد. اثری ممکن است بیننده‌ای را شاد کند و همان اثر دیگری را غمگین کند. من هیچ وقت به تاثیرات کار روی مخاطب فکر نکردم. گاهی بیننده‌هایی را می‌بینم که با تماشـای این آثار اشـک در چشمان‌شان حلقه می‌زند و در سـکوت با من حرف می‌زنند و یاد تمام حرف‌های ناگفته‌شان می‌افتند. حتی زمانی که در سوییس بودم با اینکه مخاطبان، فارسـی نمی‌دانسـتند ولی کارها روبشان تاثیر می‌گذاشت.

آشنایی شما با گالری AB سوییس از کی و کجا آغاز شد؟

باید بگویم خود گالری AB با کارهای من آشنا شد. طی نمایشگاهی که یکی از هنرمندان در دوبی داشت افرادی از این گالری سوییسـی به آنجا آمده بودند و کاتالوگ آثار من را دیدند. سوژه تابلوهای من برای آنها جذاب بود و وقتی به ایران بازگشتم از طریق ای‌میل، برگزاری نمایشگاه گروهی را با پنج هنرمند خاورمیانه پیشـنهاد دادند. این نمایشگاه گروهی با عنوان «تقاطع مرزها» با پنج هنرمند از کشورهای خاورمیانه همچـون حریم‌الکریم، یک نقاش عراقی، حکیم غزلی نقاش شارجه‌ای، یک نقاش زن هندی، شهریار احمدی (همسـرم) و من برپا شـد. این نقطه آغاز آشنایی ما بود و اکنون به صورت کاملا جدی و حرفه‌ای باهم کار می‌کنیم.

«نامه‌ها» در بوم‌های سـفیدی همراه با خطوط محو آبی‌رنگ همچون دفتر مشق به صورت کلمات نامفهوم نوشته شده‌اند. هدف شـما از این روال نامه‌نویسی چه بوده است؟

نوشته‌ها در این آثار تنها به صورت یک المان استفاده شـده‌اند و شـاید مفهوم خاصی را القا نکنند. در این دوره موضوع کارهایم و نشانه‌ای که روی آن کار کردم، حروف و کلمه بود و این نوشته‌ها فقط بر اساس نوع کار کردن من به این آثار راه یافته‌اند. نوشته‌ها در دوره‌های قبلی من هم جسته و گریخته اجازه بروز داشتند ولی اینجا خودنمایی بیشـتری کردند. نخواسـتم به‌وسیله نوشته‌ها پیامی را منتقل کنم. در واقع اینها تنها المان تجسمی یک نقاش هسـتند که من آنها را وارد بوم‌هایم کردم‌ام و به چالش کشیدم. در بعضی جاها آنها را خط‌خطی کردم یا رنگ روی آنها پاشیدم و گاهی هم لت و پارشان کردم. همه اینها بازهایی بودند که با این نوشـته انجام دادم. در واقع فضای رنگی بوم‌هایم به همراه نوشته‌ها و تلفیق این دو برایم اهمیت داشت. در ایـن دوره حروف و کلمات حس بخیه را برای من دارند و همیشـه، پوست، بخیه، زخم و... دلمشغولی آثارم هسـتند. در این مجموعه ابزاری به نام مداد مهم می‌شد و چون من از بچگی مداد را دوست داشتم، در زمانی که خواسـتم خشم خود را با ابزاری مانند مداد روی بوم پیاده کنم، نوشـته‌ها هم خودشان آمدند. بنابراین نقاشی‌هایم به شکل امروزشان پدیدار شدند.

این خشـم نهفته کـه از آن حرف می‌زنیـد و روی بوم‌هایتـان هـم هویداسـت، سرچشمه‌اش کجاست؟

نوعی فشـار درونـی و محرکی هنگام شـروع کار با من هسـت. این حالت اصـلا مرا آرام نگـه نمی‌دارد. البته به طور کلی هم برخلاف ظاهر آرام، درونی جوشان و پرهیجان دارم. از آغـاز تا پایـان کار اصلا گذر زمان را احسـاس نمی‌کنم. انگار در فضای هاله‌ای قـرار دارم که هم چیز برای من خوشایند اسـت. با این شدت و هیجانی که گفتم زمان کار کردن دارم واکنش بسیار شدید درونم را به بوم انتقال می‌دهم. شاید به کار بردن کلمه خشم به صورت منفی برای این احسـاس کامل و درست نباشد. خشم در اینجا به معنای واکنش بسیار شدید بروز می‌کند. شـاید جالب باشد، بگویم چیزی به عنوان قلم‌مو برای من معنا ندارد چون قلم‌مو به عنوان یک واسطه میان من و بوم عمل می‌کند. به طور کلی ابزار کاری ندارم و تمام توانم را در استفاده از دسـت‌هایم به کار می‌گیرم. گاهی رنگ را پرتاب می‌کنـم و مواقعی لکه‌های کوچکی را نمایش می‌دهم که حتی این لکه‌های کوچک نیز تاثیر زیادی در فضای بوم‌هایم ایجاد می‌کنند. لکه‌ها به رنگ خون در زمینه سـفید بوم با همراهی نوشـته‌ها و کلمات خود، جوش و خروش را برای من زنده می‌کنند. حالا در این دوره نوشـته‌ها هم به مدد رنگ‌های قرمز و سفید آمده‌اند تا همگی عاملی برای تخلیه خشم و انرژی من بر بوم‌هایم شوند.

> **مشکل اساسی هنرمندان امروز یا هنر امروز ما در انتخاب موضوع است. واقعا هنرمندان (نقاش‌ها) نمی‌دانند چه می‌خواهند بکشند و دایم در پی سوژه و مانیفستی می‌گردند؛ چیزی که من هیچ‌گاه با آن مواجه نبوده‌ام. واقعا ته‌اش را با مشکلی به نام موضوع که چه باید بکشم یا می‌خواهم بکشم در گیر نبوده‌ام**

ظاهر شـما بسـیار آرام به نظر می‌رسد، پس تمام انرژی خود را بوم تخلیه می‌کنید؟

در ظاهر من آرام هسـتم ولی از درون جوش و خروش زیادی دارم و یکجا آرام و قرار ندارم. این حس، زمان نقاشی، بروز می‌کند زیرا تنها در آن موقع است که من آزادم و بی‌هیچ محدودیتی خود واقعی‌ام را در تابلوهایم نمایش می‌دهم.

رنگ غالب در آثار شما قرمزی به رنگ خون و سفید اسـت آیا توانالینه‌های دیگر نمی‌توانند احساس درونی شما را منتقل کنند؟

زمان نقاشـی کردن همـه رنگـ‌ها را روی میز، کنار دستم می‌چینم اما تنها از رنگ‌های قرمز و سفید استفاده می‌کنم. البته گاهی از توانالینه‌های سبز برای القای تیرگی در قرمزهایم کمک می‌گیرم. نکته اصلی‌ای که در کارهای من بروز می‌کند، اندام انسانی است. نه اینکه بگویم فیگوراتیو کار می‌کنم ولی بوم همیشه برای من حکم پوست را دارد و تار و پود بوم برایم زنده است. به همین علت رنگ قرمز خون را برای من تداعی می‌کند و هیچ رنگ دیگری نمی‌تواند آنچه که می‌خواهم را به بوم انتقال دهد. بعضی از لکه‌های خونی من در گذشـته مانند گل‌های غنچه‌ای بودند که اینها را با هیچ رنگ دیگری نمی‌توانستم، نشان دهم. تمامی المان‌های آثارم نشانی از زخم روی پیکره انسانی را دارند. در تعدادی از تابلوها فضای حاکم آرام‌تر اسـت و توانالینه‌های سـفید بیشتری در کنار نوشته‌ها آورده شده‌اند به طوری که انگار نوشته‌ها و صفحه سفید به هم دیگر پناه آورده‌اند.

آنچه در این آثار نمایان است، این است که قسمتی از کار به صورت کارگردانی‌شـده شکل گرفته و بخشی دیگر نیز از آزادی حرکت رنگ‌ها خبر می‌دهد. چقدر به عنصر اتفاق اجازه بروز می‌دهید؟

هنـگام خلق آثارم رنگ‌ها را زیاد ترکیب نمی‌کنم و از همان حالت زنده‌ای که دارند اسـتفاده می‌کنم. رنگ‌هایی که برای آثارم انتخاب می‌کنم رنگ‌های جنبشی و حرکتی هسـتند و اصولا قلم‌مو برای من معنایی ندارد. تیوپ رنگ، دسـتانم و بوم همه چیز را برای من کامل می‌کنند. بیشتر اوقـات زمانی که می‌خواهم کارم را آغاز کنم، بوم را با رنگ قرمز خراش می‌دهم تا از سفیدی آن کاسته شود و در حین کار کردن به‌طور مداوم نقاطی را پاک می‌کنم و حتـی همان حرکت پاک کردن را هم در کارم از بین نمی‌برم. به همان اندازه که یک نقاش روی بوم رنگ می‌آورد من به همان اندازه درگیر پاک کردن هسـتم و حرکت پاک کردن روی بوم برای من خیلی خوشایند است. تباتی که یک نقاش لازم است برای شروع کارش نمایش دهد در آثار مـن وجود ندارد و همه چیز بر اساس اثری اسـت که روی بوم می‌گـذارم و به نوعی با اتفاق پیش مـی‌رود. روی بوم‌هایم مانند یک جراح قلب باز کار می‌کنم. بارها و بارها لکه‌ها را روی بوم می‌گذارم و پرتاب می‌کنم و اینها برای من، مانند مولکول زنده در کارهایم هسـتند. روند خلق تابلوها با سادگی کاملی پیش می‌رود. بسیار به عنصر اتفاق اجازه بروز می‌دهم. هنگام کار کردن به بوم بسیار نزدیکم در حدی که صورتم و حتی موهایم رنگی می‌شود.

با توجه به اینکه همسر شما (شهریار احمدی) هم هنرمند است جقدر نظر او روی آثارتان تاثیرگذار است؟

مـا در مورد کارهای‌مان زیـاد با هم حرف نمی‌زنیم و معمولا جـدا از هم کار می‌کنیم چون زمان کار کردن فضایی برای من ایجاد می‌شود که گویی در ساحتی دیگر از زمـان قرار دارم. گاهـی زمانی که نمی‌دانم کاری تمام شده یا نه از او می‌پرسم و اگر شهریار بگوید کار عالی است و احتیاج به چیزی نداریم تازه احساس سبکی می‌کنم و خیالم راحت می‌شود.

آیـا تا به حـال در مورد انتخاب سـوژه سـردرگم شده‌اید؟

به عقیده من مشکل اساسی هنرمندان امروز یا به‌طور کلی هنر امروز ما در انتخاب موضوع است. واقعا هنرمندان (نقاش‌ها) نمی‌دانند چه می‌خواهند بکشـند و دایم در پی سـوژه و مانیفسـتی می‌گردند؛ چیزی که من هیچ‌گاه با آن مواجه نبوده‌ام. واقعا ته‌اش را با مشکلی به نام موضوع که چه باید بکشم یا می‌خواهم بکشم در گیر نبوده‌ام. اصولا برای امپرسیونیست‌ها و اکسپرسیونیست‌های انتزاعی این مشکل وجود نداشته است.

بـا توجه به همکاری شـما با یک گالـری اروپایی و حضور در نمایشگاه و آرت‌فرهای بین‌المللی، بازار هنر خارج از ایران را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

مـن نمی‌گویم بـازار خوبـی در ایران نـدارم، ولی نقاشـی‌های من خیلی ایرانی نیسـتند و کسانی که در ایـران کار می‌خرنـد، ترجیح می‌دهند المان شـرقی در کارها باشد و به زیبایی و دکوراتیو بودن آثار بسیار اهمیت می‌دهند. زیاد رابطه‌ای هم با آثار اکسپرسیونیستی از نوع کار من ندارند. من در سـوییس از نزدیک با گالری‌داران و مجموعه‌داران ارتباط داشـتم و می‌دیـدم که برخورد آنها کاملا متفاوت اسـت. مجموعـه‌داری که از هنرمند کار می‌خـرد، همه جوانب را در نظر می‌گیرد و اندیشـه پشت اثر برای آنها بسیار مهم است. افرادی در اروپا بودند کـه کاری را می‌دیدند ولـی دو هفته روی خریدش فکر می‌کردند و بعد تازه دسـت به اقدام می‌زدند. آثار من در آلمان، سـوییس، فرانسـه و... به نمایش درآمده و فروش خوبی هم در خارج از ایران دارم. اکنون که آثارم توسـط مجموعه‌داران اروپایی خریداری می‌شـود و تابلوهایم در آرت‌فرهایی نظیر آرت‌فر مونیخ روی دیوار می‌رود خودم را یک هنرمند حرفه‌ای می‌بینم. تاکنون در اکشن‌های دوبی شرکت نکردم، عجله‌ای هم برای این کار ندارم. بیشتر آثار ارایه‌شـده در این حراجی‌ها دارای المان‌های شرقی است که در کارهای من زیاد دیده نمی‌شود.

به عنوان آخرین سوال، «نامه‌ها» تمام شدند؟

بله، تمام شـدند. در این نمایشگاه ۱۳ کار نمایش داده شد و در AB سوییس هم ۱۰ اثر از همین مجموعه به روی دیوار رفت. فکر می‌کنم مجموعه بعدی‌ام مجموعه پرچوش و خروش‌تری باشد.

روزنه آبی

ما و متروپولیتن

علی فرامرزی
نقاش و مدرس هنر

■ خبر این بود: نمایشـگاه هنر اسـلامی بـا آثاری از هنرمندان کشورهای مختلف در موزه متروپولیتن برگزار می‌شود؛ اما در رتبه‌بندی کشورهای صاحب‌اثر، نام ایران پس از کشورهای عربی و ترکیه آورده شده است. در ادامه خبر آمده بود که رییس موزه هنرهای معاصر و اسـتاد محمود فرشچیان به این کم‌توجهی اعتراض کرده‌اند.

«حضـور» به معنی حاضر بودن، دیده شـدن و در ذهن‌ها زنده بودن است؛ ولی «وجود» یعنی به هسـتی آمدن و بودن. اگر ظرفی گرانبها را در جایی پنهان کنیم که به چشـم نیاید و دیده نشود، آن شی باارزش وجود دارد، ولی حضور ندارد. آنچه در هر حضوری باید مد نظر باشد، گذشته از بحث کمی آن، کیفیت و چگونگی بودن نیز هسـت. کیفیت، آن احساسی اسـت که هر حضوری در انسان ایجاد می‌کند. کشورهایی که با یک برنامه‌ریزی منسجم و حساب‌شده به سمت رشد و تعالی در حرکت هسـتند پیوسته کوشش می‌کنند در زمینه‌های مختلف فرهنگی، هنری، ورزشـی و اجتماعی به تکرار نام خود مبادرت ورزند. آنان می‌دانند که مجموعه‌ای از همه این امـور قضاوت عام یا همان افکار عمومی را درباره‌مـان شـکل می‌دهد. از همین‌روسـت که قدرتمندان وقتی می‌خواهند کشور یا ملتی را زیر فشار ببرند، ابتدا سعی در مخـدوش کـردن چهره عمومـی آن دارند تا افکار عمومـی را برای تصمیمات خود آمـاده و همراه کنند. امـروز بحثی به نـام چهره جهانی در جامعه‌شناسـی سیاسی مطرح است که موضوعش همان داشتن حضور و کیفیت و چگونگی آن اسـت. برای ایران با موقعیت جغرافیایی و سیاسی خاصی که دارد به‌خوبی این تجربه در اطرافش اتفاق افتاده است. امروز کشورهای کوچک حاشیه جنوبی خلیج فارس بدون داشتن سابقه تاریخی، فرهنگی و هنری، با صرف هزینه‌های گزاف سـعی در سـاختن چهره‌ای فرهنگی و تاریخی دارند. کار به آنجا می‌کشـد که کشـوری چون ایران با چند قرن سابقه فرهنگی و هنری قبل و بعد از اسـلام، در آخر فهرست موزه‌های معتبر چون متروپولیتن نیویورک قرار می‌گیرد.

سوال اینجاست که اگر ما توانسته بودیم پیوسته در دوسالانه‌ها و جشنواره‌های معتبر جهانی حضوری پرطراوت رشـت ۱۲- از نجاسـات در اسلام- مارکی بر لوازم صوتی- تسبیحشـناس ۱۳- چهاررا- دسـتگاه نمایـر- زر ۱۴- پایتخت افریقایی- گل تازه- ضمیر اشاره ۱۵- از حروف یونانی- خوراک محبوب سنجاب- لقب امپراتور ژاپن

جدول ۱۳۶۲

افقی:

۱- محل ذخیره آب- اسـتان ادب‌پرور ایـران- پارچـه کهنه ۲- سرمسـت- پایتخت ژاپن- پارچه نخی ۳- روزه گرفتن- مالسـت چکیده- پـدر ۴- یکی از دو جنـس- نجار- نقاش و گراورسـاز آلمانـی ۵- متضاد صحت- آدمکشـی سیاسی- اهل فلسفه ۶- خطرپذیری- خیمه کشتی- پایتخـت اتریش ۷- پیشـینیان- بالش- دشـمن سرسـخت ۸- شش عرب- هم پیشه ۹- ضربه سر- جدایی‌ناپذیر- جوهر خوش‌نویسـی ۱۰- گاو تبتی- کشـف مادام کوری- گرامی‌تـر ۱۱- اثر پذیری- با نشاط- اخلاق بد ۱۲- کشـوری در مدیترانه- شهر صیفی‌جات- اثر چربی ۱۳- شکننده- ترمیم فرش- در میان ۱۴- گستاخ، جسور- فرزندزاده- پیش غذا ۱۵ - کالای دسـت اول- ماست ترکی- مادر ایرانی امام چهارم

عمودی:

۱- فیلسوف شهیر انگلیسـی- فراهم- کوچک‌ترین واحد زبان گفتاری ۲- خشکی- آبکی - کشور اروپایی ۳- خاص‌تر- شـش ضلعی- ارسی‌دوزی ۴- مزده- آرامشگی صفات- دانش و معرفت ۵- خیر شادی- ادرها- پیشوند منفی ۶- کج و مایل- بسـیار روان- عربـان ۷- برهنه- سرگیجه- چوب خوشـبو، عود- سازگاری ۸- پرسمزن- سـدی در استان گیلان ۹- اندیشمند- شهر ارگ- واحد پول کرواسـی- تمرز چارپا ۱۰- جوش‌های ریز بدن- پیروز- ماموت بی‌انتها! ۱۱- مایه پیشرفت بعضی‌ها- کتاب شرعی زرتشـتیان- از حومه‌های زیبای شهر پرطراوت رشـت ۱۲- از نجاسـات در اسلام- مارکی بر لوازم صوتی- تسبیحشـناس ۱۳- چهاررا- دسـتگاه نمایـر- زر ۱۴- پایتخت افریقایی- گل تازه- ضمیر اشاره ۱۵- از حروف یونانی- خوراک محبوب سنجاب- لقب امپراتور ژاپن

حل جدول ۱۳۶۱

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

سودوکو ۳۶۵

		۶		۷	۱			
	۷	۳		۵		۶	۱	۸
۹				۳	۲		۷	۵
۳			۷				۸	۹
۵						۷	۴	۲
	۹		۲	۱			۳	
۸	۴		۵	۹		۳		
		۵		۸		۹		
۶			۱	۲		۸		۴

حل سودوکو ۳۶۴

۵	۹	۱	۳	۲	۸	۷	۶	۴
۸	۲	۶	۹	۷	۴	۳	۵	۱
۴	۳	۷	۶	۵	۱	۸	۲	۹
۲	۱	۳	۵	۸	۷	۶	۴	۹
۱	۸	۴	۲	۶	۹	۵	۳	۷
۶	۷	۵	۴	۳	۹	۱	۸	۲
۷	۴	۲	۸	۹	۳	۶	۱	۵
۳	۵	۹	۷	۱	۶	۲	۷	۸
۹	۶	۸	۱	۴	۲	۹	۷	۳

سودوکو ۱۵

	۲	۶				۴	۸	
۵	۳							۱
۹			۱			۳		۷
		۲		۸		۷	۴	
	۸			۴		۹		
۴	۷			۵		۶		
		۳					۹	
۸			۱					۲
		۵						۶

حل سودوکو ۱۵

۶	۸	۲	۷	۳	۹	۵	۴	۱
۷	۹	۳	۴	۵	۱	۲	۶	۸
۴	۱	۵	۲	۶	۸	۷	۹	۳
۲	۶	۹	۳	۷	۵	۱	۸	۴
۳	۵	۷	۶	۱	۴	۸	۲	۹
۱	۴	۸	۹	۲	۲	۳	۵	۶
۹	۲	۶	۸	۴	۳	۱	۷	۵
۵	۳	۴	۱	۹	۷	۶	۱	۲
۸	۷	۱	۵	۸	۶	۴	۳	۹

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.